

Blok 4A

Design og implementering af to virkemidler, der skal forbedre kvaliteten og øge status af undervisning ved universitetet

Programtekst

Analyse af indførelsen af en standard for god undervisning og tvungen undervisningsportfolio ved Københavns Universitet – to projekter der skal hæve undervisningens status.

Abstract

Baggrund

Kvalitet i undervisningen har altid været på dagsordenen i de videregående uddannelser, men inden for de seneste årtier har et øget fokus på de studerendes læringsudbytte ændret perspektivet fra at det var den enkelte underviseres ansvar til at det er blevet et organisatorisk fokusområde (European Commission, 2013; Expert Committee, 2015; Hénard & Roseveare, 2012). Et centralt opmærksomhedspunkt i disse rapporter er den relativt lave status undervisning har i forhold til forskning, og dette er en barriere for at forbedre undervisningen.

Københavns Universitet er et forskningsintensivt universitet og forskning har altid haft højest status. Men bedre undervisning blev et centralt tema i Strategi 2016 (Københavns Universitet, 2012), og dette startede en række initiativer der skal forbedre kvaliteten og øge status af undervisningen. Denne præsentation vil analysere udformningen og gennemførelsen af to af disse initiativer: En Pædagogisk Kompetence Profil (PKP), og en undervisningsportfolio (UVPF).

Design og implementeringsproces

En projektgruppe med dygtige undervisere og ressourcepersoner fra hvert af de seks fakulteter blev udpeget til at designe en PKP og få den bredt anerkendt på universitetet. En lignende projektgruppe blev udnævnt til at designe og implementere UVPF, med det mål at alle undervisere skal have en UVPF ved udgangen af 2016.

PKP projektgruppen baserede sit arbejde på nogle centrale principper: Styrkelsen af de studerendes læring skal være i centrum for alle elementer i kompetenceprofilen, undervisning skal forstås bredt, dvs. mere end, hvad der sker i undervisningslokalet, profilen skal være ikke-normativ, uafhængig af jobkategori, og internationalt kompatibel. Det sidste blev sikret gennem inputs fra internationale ressourcepersoner og international litteratur, fx UK Professionelle Standards Framework (The Higher Education Academy, 2011). Den første version af PKP blev kritiseret i høringer i relevante råd og styregrupper, fx hovedsamarbejdsudvalget og ledelsesgrupper på tværs af fakulteter, og en revideret udgave blev designet og godkendt.

Projektgruppen for UVPF startede med en litteraturgennemgang (Christiansen, Damlund, & Jacobsen, 2014) og udviklede på den baggrund et format til et fælles UVPF, der blev testet af udvalgte brugere med repræsentanter fra alle fakulteter og forskellige niveauer af underviserne. De blev gruppevis bedt om at

bruge PKP til at udarbejde en UVPF tilpasset forskellige anledninger, fx forberedelse til MUS, ansøgning til en akademisk stilling, præsentation af et kursus, og som en opgave for Universitetspædagogikum. Pilottesten medførte at den oprindelige idé om et fælles format for en e-portefolio for UVPF blev erstattet med 'Anledningsportfolioer' i erkendelse af at det er forskelligt hvad man vil præsentere ved forskellige anledninger, og hvordan.

PKP og UVPF er løbende blevet udviklet i samspil med medarbejdere, råd og styregrupper på forskellige niveauer på universitetet. Efter vedtagelsen af PKP bliver UVPF og PKP præsenteret sammen på workshops og konferencer, hvor vi får tilbagemeldinger, der informerer den igangværende implementering af UVPF. I denne henseende har de to projektgrupper interageret med mange råd og udvalg på universitetet, og har derigennem fået feedback, og derpå revideret og videreudviklet de to virkemidler. Arbejdet med at designe og implementere PKP og UVPF er på mange måder et ideelt eksempel på en kombineret top-down og bottom-up proces. Til sikring organisatorisk accept af disse og fremtidige virkemidler har vi derfor formuleret følgende

Forskningsspørgsmål

Hvilke barrierer hindrer og hvilke drivkræfter understøtter udformningen og gennemførelsen af de to virkemidler pædagogisk kompetenceprofil og undervisningsportfolio på universitetet?

Metode

Overordnet set bruger vi en forskningstilgang, der kan betegnes 'endogenous higher education research' (Trowler, 2016) til at analysere hele design og implementeringsprocessen.

En række metoder er anvendt til dataindsamling. De data, der stammer fra pilottest af portfolio omfatter de producerede portfolioer, noter fra feedback sessioner og fokusgruppeinterviews, som blev lydoptaget. Spørgsmål og feedback, vi har modtaget fra forskellige råd, udvalg og konferencer ved præsentation af UVPF og PKP betragtes som feltnoter.

Medlemmer af portfolioprojektgruppen har også gennemført individuelle interviews med erfarne bedømmere på tværs af fakulteter, for at belyse, hvordan UVPF i øjeblikket bruges i vurdering af undervisningskompetencer ved ansættelser.

Data i form af feltnoter, skriftlig feedback og lydoptagelser er blevet analyseret tematisk (Braun & Clarke, 2006) i forhold til barrierer og drivkræfter for implementering. Ved barrierer forstår vi udtryk for modstand overfor virkemidlerne, der kan være tegn på mere eller mindre reelle problemer, som gennemførelsen af virkemidlerne kunne medføre. Ved drivkræfter forstår vi udtryk for nysgerrighed, støtte og konstruktive bidrag, der kan være tegn på at virkemidlerne efterspørges af undervisere og / eller ledelse.

Resultater og diskussion

Interviews med bedømmere i forbindelse med ansættelse af nye medarbejdere afdækkede behovet for et fælles sprog og en standard for forståelsen af pædagogisk kompetence, hvilket understøtter indførelsen af PKP. Andre undervisere og studieledere satte spørgsmålstejn ved ideen om UVPF som et gyldigt middel til at vurdere pædagogiske kompetencer.

Nogle ansatte frygter, at PKP og UVPF vil blive brugt af ledelsen til kontrol snarere end til at udvikle undervisningen. Nogle frygter også, at UVPF vil skabe ekstra-arbejde på bekostning af forskningen. Så den

høje status og betydning, som forskningen har i forhold til karriereveje og status udgør en barriere for gennemførelsen af UVPF. Men på den anden side understreger nogle undervisere, at det at gøre brugen af UVPF obligatorisk i MUS og ved ansættelser i det lange løb vil hæve undervisningens status.

Medarbejderne anerkender generelt behovet for at øge undervisningens status og er imødekommende overfor initiativer, der kan understøtte dette - især den store andel af medarbejdere, der er engageret i undervisningen. Underviserne bekræfter også behovet for værktøjer og rum til at reflektere over egen undervisning i en bred vifte af situationer.

Nogle ansatte udtrykker en frygt for, at PKP som en standard vil virke instrumentalt og indsnævre udvikling af undervisningen snarere end at skabe plads til nye tanker og initiativer.

Perspektiver

I et forskningsintensivt universitetsmiljø er det meget vanskeligt at give undervisning en status svarende til forskning. Denne forskning har vist, at ved at indlede drøftelser på alle niveauer og i mange fora på universitetet, er barrierer og drivkræfter kommet frem og giver en frugtbar udveksling af fordele og ulemper, og gennem denne proces er der mulighed for at de to virkemidler kan opnå bred accept blandt både medarbejdere og ledelse.

Oplægsholdere

Sofie Kobayashi og Jens Dolin